

τῶν ἀνωτέρω δὲν καταλογίζομεν τὸ Ἀρσακειὸν, τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ τοῦ Χ. Κώστα, τὴν Ριζάρειον σχολὴν καὶ ἄλλα, ὡς ἰδιοσυντήρητά. Καὶ παρ' ἡμῶν ἡ διδασκαλία γίνεται δωρεάν.

6'. — Ἄν καὶ ὀλιγάριθμος εἶναι ὁ τακτικὸς στρατός τῆς Σερβίας, πάντες ὁμῶς εἰσὶν ἐκεῖ στρατιωτικῶς ἀνατετραμμένοι καὶ διὰ τοῦτο ἐμπειροπόλεμοι. Ὁ ἐν Ἑλλάδι στρατὸς ἀνέβαινε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς δέκα περίπου χιλιάδας ἀνδρῶν, εἰς δὲ τὸν φέροντα ξίφη καὶ πυροβόλα σερβικὸν λαὸν, ἀντιτάσσομεν ἡμεῖς τροπαιοῦχοι, κατατρεχομένης μάλιστα τῆς ἀδιοργανώτου ἐθνοφυλακῆς, ὄχλους λογιωτάτων, σαιόντων ἀντὶ ξιφῶν κονδύλια καὶ ἀντὶ πυροβόλων ἐφημερίδας ἐξερευγομένας φλόγας ὕβρεων.

7'. — Τὰ μὲν ἔσοδα τῆς Σερβίας μόλις ἀναβαίνουν εἰς δέκα, τὰ δ' ἔξοδα εἰς ἑνδεκά ἑκατομμύρια δραχμῶν· τὰ ἡμέτερα δὲ εἰς 25 ἑξίστου ἑκατομμύρια, καὶ πρὸς τούτοις εἰς ἑξ ἑκατομμύρια δημοτικά. Ἐλαττοῦται δὲ κατὰ πολὺ τῆς ἡμετέρας ἡ ἐμπορία ἐκείνης, διότι οὐδένα λιμένα ἔχει καὶ μακρὰν κεῖται τῆς θαλάσσης.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς περὶ Σερβίας διατριβῆς προστίθηναι ὅτι τὰ δημόσια διεξάγονται ὑπὸ τῶν πλέον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τοῦ τύπου, οἵτινες πάντες ἐπεσκέφθησαν τὴν Εὐρώπην καὶ ἐσπούδασαν ἐν αὐτῇ. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι, ἂν δὲν λανθανώμεθα, ὀρθότερον τοῦ ἡμετέρου, ὅπου ἄνδρες οὐχὶ σπουδάζοντες, ἀλλ' οὔτε γλῶσσαν ξένην γινώσκοντες, οὔτε σύγγραμμα εὐρωπαϊκὸν ἀναγνόντες ποτὲ, συνθέτουσι συντάγματα καὶ ἀναλαμβάνουσι νὰ ἐφαρμόσωσιν αὐτά. Ἀπόλυτος ἄρχων δύναται νὰ γίνῃ καὶ νὰ εὐδοκηθῇ μάλιστα, πᾶς τις, ἔστω καὶ ἀγράμματος, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ νοῦν καὶ θέλησιν· ἀλλὰ νὰ ἀναγορευθῇ συνταγματικὸς κυβερνήτης ἀγράμματος, ὅστις οὐδέποτε ἔμαθε τί ἐστὶ σύνταγμα, τοῦτο τῇ ἀληθείᾳ θὰ ἐφαίνετο μῦθος τῆς Χαλμιᾶς, ἂν δὲν ἀνελάμβανεν ἡ Ἑλλὰς ν' ἀποδείξῃ μωροὺς τοὺς φρονούντας, ὅτι καὶ σήμερον

ἐν αὐτῇ οἱ ἀγράμματοι σοφίαν διδάσκονται καὶ οἱ ἄλεις θεολόγοι ἀναδείκνυνται ὑπὸ τοῦ παναγίου... παρ' ὀλίγον ἐλέγομεν, τοῦ φιλαρχικοῦ καὶ πλεονεκτηικοῦ, πνεύματος.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

περὶ τοῦ ποιητοῦ.

(Μετάφρασις ἐκ τῆς Ἰταλικῆς.)

Ὁ ποιητὴς γεννᾶται ὑπὸ τὴν ἐπύρροισιν ἐναντίου τινὸς ἀστερισμοῦ. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βλέπει τὸ φῶς κατὰ τὸν συντομώτερον μῆνα τοῦ ἐνιαυτοῦ. Τὸ πεπρωμένον τῷ προετοιμάζει ὀλιγογάλακτον τίτλην ὅπως ἐξασκήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐν τῷ βίῳ ὀλιγάρκειαν. Εὐρίσκει αἰείποτε ῥωμαλέαν τινὰ διδάσκαλον, ἧτις τὸν γυμνάζει διὰ νευρωδῶν ραβδισμῶν νὰ ὑποφέρῃ ἀγγογγύστως τὰς σκληρὰς τῆς ἐναντίας τύχης προσβολάς. Οὐδὲν πεζὸν μακθάνει. ἔχει συμπάθειαν πρὸς τοὺς στίχους· ἡ πνοή του ἀνέρχεται εἰς τὸν Παρνασσόν. Τὸ πρῶτον πρὸς τὴν πρόδον βῆμά του ἀφισροῖται Μούσαις. Καὶ τοῦτο πράττει διὰ ν' ἀπολαμβάνῃ τὴν εὐνοίαν καὶ τῶν ἐννέα ἀδελφῶν.

Ἐάν ἡ ποιησὶς του εὐρίσκη που θαυμαστήν τινα, τότε δὴ ὁ πτωχὸς ποιητὴς ὀνειρεύεται τὴν τιμὴν τῆς δάφνης καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου προσεχὴ αὐτοῦ ὁδόν. Ὁ ἐπανδύτης του εἶναι πάντοτε διάφορος τοῦ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ σχῆμα, εἰ καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐπισκευάσῃ αὐτὸν, αἱ δὲ πανάρχαιαι χειρὶδες του, διαλυθεῖσαι εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθησαν, ἀναμιμνήσκουσιν εἰς τὸν ὄροντα αὐτὰς τὰς χορδὰς τῆς λύρας τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὰ κομδία του εἰσὶ ποιήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἐννέα, πρὸς ἀνάμνησιν τῶν προσταγμάτων Μουσῶν. Ποτὲ δὲ εἶναι λογικὸς εἰς τὰς ὀμιλίαις του, πάντοτε δὲ φλυαρεῖ. Μεστὸς ποιητικῆς γλυκύτητος ἀναζητεῖ ἐρωμένην. Θέλει δὲ αὐτὴν θεὰν βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς καρδίας του καὶ ἐγγράφει τὸ ὄνομά της ἐπὶ πάσης τῶν ἔργων του κεφαλίδος.

Μὴ μ' ἐρωτᾶτε πῶς αὕτη ὀνομάζεται· τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου ἢ τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Καὶ ποτὲ μὲν ἔσεται Νίκη, ποτὲ δὲ Χλωρίς, ἐν τινι διθυράμβῳ Φιλλὶς καὶ ἐν ἐπικῷ ποιήματι Θίσβη. Ὁ ἔρως του κεῖται ἐφ' ὕψηλόν, καὶ συμβαίνει κάποτε ὁ Θεὸς οὗτος νὰ τοῦ πληγώσῃ τὴν καρδίαν διὰ συμπαθητικὴν τινα ὑπερέτιδα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τῶν στίχων του ἀποκόπτει παραυτίκα πᾶσαν τὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ πεζότητα. Τὴν ποθεῖ ἡρώϊδα, καὶ ὡς ἡρώϊδα τὴν

1862—1863.

42	γυμνάσια, ἔχοντα μαθητάς	1775
103	ἐλληνικά σχολεῖα	6249
579	δημοτικά ἀρρένων	40083
105	κορασίων	8000
4	Πανεπιστήμιον	905
		57042

Ἰδιοσυντήρητα.

44	ἐλληνικά ἀρρένων	380
9	κορασίων	520
95	δημοτικά ἀμφοτέρων τῶν φύλων	300
150	γραμματοδιδασκαλεῖα	6000
		7100

Τὸ ἕλρον τῶν ἐν δημοσίοις καὶ ἰδιωτικοῖς σχολείοις φοιτῶντων 64,112.

ἀνυψοῖ μέχρι τοῦ δράματος. Αἱ χεῖρές της ἀπηύδησαν ἕνεκα τῆς χρήσεως τοῦ δόρατος καὶ τοῦ τόξου, ὡς καὶ τῆς Ἀρτέμιδος· ἡ κόμη της ἀτημέλητος κατὰ μίμησιν τῆς ἐκ τοῦ λουτροῦ ἐξερχομένης Κυθηρίας· αἱ ἐσθῆτες αὐτῆς ἔξουσιν νέκταρος ὑπερ αὐτῆ προπτοίμαζε διὰ τὴν Ἡδὴν· πᾶν ὅ,τι πράττει ἡ καλὴ του, ζηλοτύπως τὸ συλλέγει, καὶ ὑπὸ διαφόρους ἐξετάζει ἐπόψεις ἵνα δι' ὑψηλῶν καὶ χαριέντων στίχων προαγάγῃ αὐτὸ ὃ ἐρωτόπληκτος ποιητής. Ὁ ἔρωτος τοῦ ἀντὶ νὰ ᾔηται μᾶλλον μυστηριώδης καθίσταται ἄλλο δημόσιον δίκαιον. Πᾶσι αἱ ποιήσεις του ἀφισροῦνται τῇ τρυφερᾷ αὐτοῦ φιλίᾳ. Τὸ πρῶτιστον τῶν ἀξιοθαυμάστων αὐτῆς προτερημάτων εἶναι κατ' ἀνάγκην οἱ ὀφθαλμοὶ της. Δὲν ὑπάρχει ποιητῆς ὅστις συνθέτων τὸν ὕμνον τῆς ἐρωμένης του νὰ μὴ διαλάβῃ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Ὅταν δὲ συναρμύσῃ δεκατέσσαρας στίχους, πιστεύει ὅτι ἔγραψεν εἰδύλλιον ἄξιον νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὰς ποιητικὰς ἀπανθίσεις καὶ συλλογὰς. Δυστυχῆς ὁ ὑποχρεούμενος ν' ἀκούῃ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν σχολιάσιν των. Ἀναγκάζεται νὰ ῥοφήσῃ τὸ ἡδὺ τῆς ποιήσεως ποτήριον μέχρι πυθμένος διὰ νὰ μὴ τῷ διαφύγῃ μήτε λέξις. Ἐξογκούμενος ὁ ποιητής ἀπὸ τὴν κατὰ φαντασίαν ἐπιτυχίαν του, συλλαμβάνει ἐν αὐτῇ ἓν ποιήμα. ἔχει ἀνάγκην ἐμπνεύσεως; Τὸν βλέπετε χειρονομοῦντα παρὰ τάφον τινά, προσκαλοῦντα τοὺς νεκροὺς καὶ ἀσχολούμενον μάζῃ των ἐν ζωηρῷ διαλόγῳ· καὶ ἐμπνευσθεὶς τρέχει εἰς τὸ δωμάτιόν του, δράττει τὴν γραφίδα καὶ πάραυτα πλάττει τὸ σχέδιον τοῦ ποιήματός του. Πρῶτον αὐτοῦ ἔργον εἶναι νὰ ἀναδείξῃ τὸν πρωταγωνιστὴν τέκνον τῆς δυστυχίας, καὶ ἐν αὐτῷ νὰ συγκεντρώσῃ τὰ φρικωδέστερα τῶν συμβημάτων, μονομαχίας, φόνους, δηλητηριασμούς, μαχαίρας, φθίσεις, σεισμούς, ἡφαιστείους θορισμούς. Δεῖται συγκινήσεων; Ἐφευρίσκει προδοθεῖσαν τὴν συζυγικὴν τιμὴν, μεταμεληθείσας γυναῖκας, κατεστραμμένα φρούρια, κατηδάφιτμένας πόλεις. Ὁ ἥρωας φθὰς εἰς τὰ τέλη του ἔπραξε πᾶν ἐφικτόν· εἶναι πλήρης δόξης καὶ μεγαλείου. Δὲν τῷ ἐναπομένει ἄρα εἰμὴ ὁ θάνατος. Τὸ μῆλός του ὅμως εἰσέτι δὲν ἐκορέσθη. Ἐξανίσταται τρομερός, προσκαλεῖ τὰς σκιάς τῶν τεθνεώτων διὰ νὰ βοηθήσωσι τὸ φρικαλέον θαῦμα. Καθήμενος ἐπὶ πτωμάτων, μετὰ βλοσυροῦ βλέμματος κραυγάζει εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους «ἐλθετε!» Καὶ τότε σεισμὸς κατακυλίνει τὸν τε ἥρωα καὶ τὰ λοιπὰ πρόσωπα τοῦ ποιήματος, μένει δ' ὁ ποιητής πρόθυμος νὰ θρηνήσῃ ὡς Ἱερεμίας ἐπὶ τῆς τρομερᾶς καταστροφῆς.

ἔχετε σχέσιν μέ τινα ποιητὴν; Δυστυχεῖς ὑμεῖς! μεταξὺ τοῦ ὠραιότερου μέρους τῆς διαλέξεώς σας βλέπετε τὸν ποιητὴν ἀτενίζοντα τὸ βλέμμα εἰς τὸ πρόσωπον ὕμνων. Ματαίως περιμένετε ἀπάντησιν.

Καταληφθεὶς ὑπὸ ποιητικῆς νευραλγίας ἀπαντᾷ διὰ στίχων, ἐκτείνει τὰς χεῖρας πρὸς ὑμᾶς καὶ σὰς βιάζει τέλος νὰ παρεκβῇτε τοῦ ἀντικειμένου. Δὲν ἡσυχάζει ἐὰν ἐν ὑπομονῇ δὲν ἀκούσῃτε χιλιάδα τινὰ στίχων, καὶ δὲν χειροκροτήσετε εἰς τὴν λαμπρὰν σύνθεσιν. Αὐτρωθέντες ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ταύτην παγίδα, ἀκολουθήσατε τὸν ποιητὴν σὰς καὶ ὤψεσθε αὐτὰν περιπατοῦντα ἄνευ διευθύνσεως, ἄχρις οὗ κεκμηκὼς εἰσελθῇ πάλιν εἰς τὸ ἐνδιαίτημά του. Ἐν μόνον θρανίον καὶ μία τράπεζα σχηματίζει τὴν συστάδα τῶν ἐπίπλων του. Ἀχώριστον σύντροφον ἔχει τὸν φλοῖσθον τῶν ρυάκων. Τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐμπνέει πενίαν, πανταχοῦ καταφαίνεται ἡ ἀταξία. Δυστυχῆς ὁ οἰκὼν εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν ὅπου καὶ ὁ ποιητής, καὶ πρὸ πάντων καθ' ἣν στιγμὴν συντάττει τραγωδίαν τινά. Κροτεῖ τοὺς πόδας καὶ καθ' ἕκαστον στίχον ἀπειλεῖ νὰ κρημνίσῃ τὴν ὁροφὴν. Εὐρισκομένου δ' αὐτοῦ εἰς τὰ τέλη τοῦ δράματος, ἡ στιγμὴ ἐκείνη καθίσταται κρισιμωτάτη, καὶ δέον ὁ σύνουκος νὰ μετοικήσῃ. Ὅταν φανείῃ τὸν τύραννον ἀνάγκη νὰ εὕρισκῃται εἰς μακρὰν ἀπόστασιν, οὔτε πρέπει νὰ πλησιάσῃ ἐνόςω τὸ αἷμα ῥέει! Τῆς ὀργῆς του παυσάσης εὕρισκετε αὐτὸν μετὰ τὰς τρίχας ἀνωρθωμένας, μετὰ τὸ βλέμμα σπινθηροβύλον, ἀκίνητον ὡς ἄγαλμα! Βαθμηδὸν ὅμως ἀνγκτᾷ τὴν γαλήνην καὶ κεκμηκὼς ἕνεκα τῶν παρελθουσῶν συγκινήσεων παραδίδεται εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφέως. Ἄλλ' ὁ ὕπνος του δὲν εἶναι ἡσυχος· τὸν βλέπετε κλαίοντα, ὑπομειδιῶντα καὶ ταρασσόμενον. Εἶναι ὀλιγαρκὴς εἰς τὴν τροφὴν του. Δυσκόλως ὁ οἶνος τὸν μεθύσκει. Ἀδιαφορεῖ εἰς τὸ περὶ καλλωπισμοῦ κεφάλαιον. Ἐὰν οἱ ὑποδηματοποιοὶ εἶχον πάντοτε πελάτας ποιητὰς, ἤθελον εὕρισκεσθαι εἰς διαρκὴ κατάστασιν χρεωκοπίας. Ἡ ὀρμὴ τοῦ πάθους φέρει πρόωρον γῆρας. Τότε ὁ ποιητής καθίσταται ἀνυπόφορος. Ἐὰν δὲν ἔλαβε τὴν τιμὴν τῆς δάφνης εἰς τὸ Καπιτώλιον, τοῦτο ἦτο λάθος τοῦ καιροῦ. Τὰ ἔπη του, κατ' αὐτὸν, ἀνεγνώσθησαν ἅπαξ καὶ δις καὶ τρίς καὶ πολλάκις παρ' Ἡγεμόνων καὶ παρ' ἀνδρῶν ὑψηλῆς περιωπῆς, καὶ μετεφράσθησαν εἰς ἅπαξ ἀπᾶσας τὰς γλώσσας τῆς ὑψηλῆς. Καθηδυνόμενος δὲ ἐπὶ ταῖς παρὰ τῆς φαντασίας του πλασθεῖσιν τιμαῖς ἀποθνήσκει ἐπὶ ἀχύρῳ. Τὰ ἔσθ' αὐτοῦ, ἅτινα ἔπρεπε νὰ καλύπτῃ ἡ δάφνη, σκιάζονται ὑπὸ κυπαρίσσου, ἐφ' ἧς οἱ τέττιγες τερετίζουσι τὸν πανηγυρικὸν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ποιητοῦ.

Ἐν Συμπνίῳ τῆς Αἰγύπτου.

ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΛΙΒΑΘΗΝΟΠΟΥΛΟΣ.